

Q&A: novela zákona o Vojenské policii

17.10.2024 - | Ministerstvo obrany ČR

Kdy vstoupí novela v platnost?

Jsme teprve na začátku, je před námi ještě celý legislativní proces. Datum nabytí účinnosti zákona je navrženo k 1. červenci 2025.

Které zákony dále novela zákona o Vojenské policii mění?

Novela se týká především zkvalitnění zákona o Vojenské policii, ale mění i některé další související zákony, které je nezbytné dílčím způsobem upravit pro účelnost navrhovaných změn. Těmi jsou například zákon o zajišťování obrany České republiky, zákon o ozbrojených silách České republiky, zákon o lesích, zákon o návykových látkách a další.

Co je cílem novely zákona o Vojenské policii?

Cílem novely je reagovat na nové skutečnosti v oblasti policejní ochrany a na nedostatky z praxe Vojenské policie, dále je cílem zefektivnění její činnosti a zajištění účinných podmínek pro plnění svěřených úkolů v oblasti policejní ochrany Ministerstva obrany, ozbrojených sil ČR, ozbrojených sil jiného státu, vojenských objektů, vojenského materiálu i ostatního majetku státu, s nímž jsou příslušné hospodařit jak Ministerstvo obrany, tak jím zřízené organizační složky státu, nebo s nímž jsou příslušné hospodařit anebo s nímž mají právo hospodařit státní organizace, které ministerstvo zřídilo nebo založilo, a to s přihlédnutím k stále se zhoršující bezpečnostní situaci v Evropě a rozvoji některých nových druhů rizik, například v oblasti elektronických komunikací při možné iniciaci nástražných výbušných systémů nebo zneužívání bezpilotních systémů.

Co si Ministerstvo obrany od navrhovaných změn slibuje?

Pozitivní dopady na zajištění obrany České republiky, a to dokonce s možnými přesahy dopadů do oblasti vnitřní bezpečnosti (jako je například bezpečnost provozu na pozemních komunikacích nebo zajištění bezpečnosti chráněných objektů apod.), ale také zlepšení situace ve vymahatelnosti práva.

Je zřejmé, že tam, kde je účinně zajištěna ochrana Ministerstva obrany, lze zajistit obranu České republiky, aniž by bylo nutné plynout specializovanými silami a prostředky na zajištění těchto úkolů.

Které změny přinese novela oproti stávajícímu zákonu?

Zejména zpřesňuje a doplňuje některé úkoly, které vyplynuly z praxe policejní ochrany. Například se jedná o možnost využití bezpilotních systémů a zamezení jejich provozu, možnost vstupu do obydlí, jiného prostoru nebo na pozemek při plnění úkolů Vojenské policie, je-li to nezbytné pro ochranu života nebo zdraví osob, možnost zajištění, odstranění nebo zničení věci při zjištění bezprostředního ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, možnost rušení provozu elektronických komunikací, jde-li o závažné bezpečnostní hrozby. V některých odůvodněných případech budou narovnané podmínky, jaké mají při plnění obdobných úkolů Policie České republiky a Vojenská policie. Není důvod, aby při plnění obdobných úkolů byly podmínky pro jejich plnění rozdílné.

Další návrhy navazujících novelizací právních předpisů upravují související problematiku zejména v oblasti přestupků, např. zpřísňuje postihy za neoprávněné používání vojenského stejnokroje nebo stejnokroje Vězeňské služby lidmi, kteří nejsou oprávněni je používat. Novela zákona o zajišťování

obranu ČR pak nově, z důvodu zhoršené bezpečnostní situace, zavádí zákaz fotografování či jiného zaznamenávání označených vojenských objektů, na jehož dodržování bude dohlížet i Vojenská policie.

Má Vojenská policie v novele nějaké nové pravomoci?

Ano, může například využívat bezpilotní systémy nebo naopak zamezit provozu těchto systémů (dronů), získává také možnost při porušení pravidel silničního provozu zadržet řidičský průkaz nebo při bezprostředním ohrožení života a zdraví lidí nebo při pronásledování pachatele při plnění úkolů Vojenské policie vstoupit do domu či na soukromý pozemek. Nově Vojenská policie také musí bezodkladně zajistit, odstranit nebo i zničit nebezpečnou věc. V případě závažné bezpečnostní hrozby bude Vojenská policie oprávněna omezit či rušit provoz elektronických komunikací.

Jak je to např. u novely zákona o VP s možností ukládání pokut za přestupky?

Návrh rozšiřuje případy vybraných přestupků, u kterých je Vojenská policie oprávněna ukládat pokuty příkazem na místě bez předání věci k projednání správnímu orgánu. Jako příklad můžeme uvést postih řidičů, kteří se na čtyřkolkách prohánějí v lesích ve vojenském újezdu. Dále jsou také např. zpřesněny skutkové podstaty přestupků souvisejících s neoprávněným používáním vojenského stejnokroje nebo stejnokroje Vězeňské služby lidmi, kteří nejsou vojáky, a současně byla za takové protiprávní jednání zpřísněna sankce, která může podle návrhu dosahovat až 50.000,- Kč.

Jsou nějaká nová opatření vyplývající např. z důvodu zhoršené bezpečnostní situace?

Ano, novela zavádí zákaz fotografování či jakéhokoliv zaznamenávání označených vojenských objektů, na jehož dodržování bude dohlížet právě také Vojenská policie.

Dalším opatřením je pravomoc zamezit provozu bezpilotního systému (dronu) při hrozícím nebezpečí jeho útoku proti chráněnému objektu nebo chráněné osobě. Vojenská policie by nově také mohla mít možnost rušit provoz elektronických komunikací. Stejně jako u Policie ČR bude nad touto pravomocí dohlížet kontrolní orgán Poslanecké sněmovny.

Novým oprávněním vojenského policisty je možnost použít donucovací prostředek (rušič signálu, vrhač sítí apod.) proti bezpilotnímu systému, který ohrožuje chráněný objekt (osoby nebo objekt). Mezním oprávněním je v takovém případě i použití zbraně.

Jak náročná bude novela zákona o Vojenské policii pro státní rozpočet?

Nepředpokládá se, že sebou ponese zvýšené ekonomické nároky na státní rozpočet ani na ostatní veřejné rozpočty. Finanční prostředky na pořízení bezpilotních prostředků pro plnění úkolů Vojenské policie jsou v rozpočtu plánovány dlouhodobě, stejně jako prostředky k zamezení provozu nebezpečného bezpilotního prostředku.

Proč by měli mít vojenští policisté pravomoc zamezit provozu dronů?

Bezpilotní letadla jsou aktuálně využívána k získávání informací, ale také, o čemž svědčí informace z války na Ukrajině, k přímým útokům za použití výbušnin na objekty infrastruktury, na vojenské objekty i na vojenskou techniku a také na živou sílu. Tyto útoky způsobují nejen velké materiální škody, ale i ztráty na životech. Na tyto hrozby, které se mohou projevit i vůči objektům chráněným Vojenskou policií, je nutné se připravit. Příprava nutně zahrnuje i stanovení oprávnění k zamezení provozu těchto prostředků.

Proč se resort obrany rozhodl přistoupit k zákazu fotografování? Jak to bude v praxi

vypadat? Máme očekávat, že budou turisté dostávat pokuty, když vyfotí Generální štáb či budovu Ministerstva obrany?

Nově se navrhuje stanovit zákaz fotografovat, filmovat, zakreslovat nebo jinak zaznamenávat vojenské objekty, prostory a zařízení, která budou označena tabulkou ZÁKAZ FOTOGRAFOVÁNÍ. Přesto návrh pamatuje i na důvodné případy, kdy bude možnost povolení výjimky, kterou by Ministerstvo obrany na základě žádosti mohlo povolit k fotografování konkrétních vojenských objektů.

Zakázat fotografování konkrétních objektů s ohledem na zajišťování ochrany utajovaných nebo citlivých informací, ochrany objektů důležitých pro obranu státu a dalších objektů určených z důvodu zajišťování bezpečnosti osob a majetku se jeví jako potřebné, a to v obdobném duchu, jakým je tento zákaz uplatňován v mnoha dalších demokraticky vyspělých zemích.

Zákaz fotografování platí i v členských zemích NATO - například v Řecku, Kanadě, Velké Británii. Zákaz fotografování uplatňují také naši nejbližší sousedé Polsko a Slovensko. S ohledem na zajišťování národní bezpečnosti je v těchto zemích zakázáno fotografovat budovy, prostory a zařízení označené zákazem fotografování; jde především o vojenské objekty, válečná plavidla, vojenská letiště a letadla a další objekty infrastruktury.

Porušení zákazu fotografování by mělo být podle návrhu sankcionováno pokutou až do 100.000,- Kč, a to pro fyzické, ale i právnické osoby. Při vyhodnocení nižší společenské škodlivosti bude nově přestupek oprávněna projednat Vojenská policie uložením příkazu na místě.

Návrh zákona také zpřísňuje postihy za neoprávněné používání vojenského stejnokroje a stejnokroje Vězeňské služby. Mají se army nadšenci, rybáři a zálesáci obávat pokuty za maskáče?

Novela reaguje na množící se situace, kdy lidé vojenský stejnokroj či jeho součásti nosí na veřejnosti neoprávněně a často zároveň způsobem či s následky, které Armádu České republiky a její význam znevažují. Společenská škodlivost takového chování v současné době zvýšeného mezinárodní napětí a ruské agrese na Ukrajině stoupá. A to i s přihlédnutím k dobrému jménu českých vojáků, kteří se podílejí na posílení obrany východní hranice NATO nebo na zahraničních mírových operacích.

Lidé se nemusí obávat automatického postihu. Bezúhonné osoby z řad hráčů airsoftu, houbařů, trampů, outdoor nadšenců a dalších neplánuje Vojenská policie kriminalizovat. Z obecného principu je na správním uvážení příslušných orgánů zhodnotit, zda v daném případě neoprávněné používání stejnokroje zasluhuje postih podle zákona či nikoliv. Navíc podobné ustanovení známe již dnes v zákoně o Vojenské policii nebo v zákoně o Policii ČR.

Návrhem dochází i k úpravě v zákoně o zbraních. Jaký to má důvod?

Legální držitelé zbraní musí dnes splňovat řadu zákonem o zbraních stanovených podmínek, například věk, způsobilost k právním úkonům, bezúhonnost, odborná a zdravotní způsobilost a také tzv. spolehlivost. Tyto podmínky jsou v zákoně o zbraních blíže specifikovány, přičemž pro pojem spolehlivosti je stanoveno, kdo se za spolehlivého pro vydání zbrojního průkazu nepovažuje. Zmíněné negativní vymezení obsahuje mj. případy, ve kterých by žadatel představoval pro vnitřní pořádek a bezpečnost vážné nebezpečí svým jednáním, za které by byl v posledních třech letech pravomocně uznán vinným ze spáchání více než jednoho přestupku nebo jednání, které má znaky přestupku.

Mezi tyto přestupky se nově zařazuje neoprávněné nošení stejnokroje Policie České republiky, ozbrojených sil nebo Vojenské policie, neoprávněné nošení součástí jejich stejnokroje nebo

neoprávněné užití jejich vnějšího označení.

Legální držitelé zbraní se ale nemusí obávat automatického postihu za to, že jsou na střelnici lidově řečeno v maskáčích nebo mají na sobě taktické oblečení. Vojenská policie nebude v žádném případě tyto bezúhonné osoby kriminalizovat. Z obecného principu je na správním uvážení příslušných orgánů zhodnotit, zda se v daném případě jedná o neoprávněné zneužívání stejnokroje, které zasluhuje postih podle zákona či nikoliv. Navíc podobné ustanovení známe již dnes v zákoně o Policii ČR.

Z jakého důvodu bude mít Vojenská policie nové oprávnění přerušit provoz elektronické komunikace?

Je to na základě vyhodnocení absence takové úpravy, která vytváří významnou překážku pro nerušené plnění úkolů vojenských policistů. Vojenská policie čelí bezpečnostním hrozbám souvisejícím se zneužíváním dálkově radiově řízených zařízení (bezpilotní systémy), dálková iniciace výbušných zařízení). V dosavadní právní úpravě nemá Vojenská policie zakotvenou možnost proti těmto hrozbám aktivně působit. Jedním z účinných opatření takovým hrozbám čelit je právě využití rušení určených kmitočtů. Znění je odvozeno od úpravy v zákoně o Policii České republiky a v zákoně o ozbrojených silách České republiky a je upraveno pro rámec působnosti Vojenské policie. Rušení jako takové by Vojenská policie aplikovala zejména při výkonu ochranné služby, pyrotechnické služby, kriminální služby a služby ochrany objektů.

Aby Vojenská policie mohla účinně plnit jí svěřené úkoly policejní ochrany, a to nejen na území České republiky, ale také v zahraničních operacích, musí za tím účelem disponovat jednak dostatečnými zákonnými oprávněními, jednak prostředky k jejich plnění. Technické možnosti k plnění svých úkolů musí mít nejméně na takové úrovni, aby byla schopna eliminovat nepřátelskou činnost protivníka. Zejména při plnění úkolů v zahraničních operacích dochází k tomu, že protivník aktivací nástražného výbušného systému na dálku nejen znemožňuje plnění úkolů ozbrojených sil, ale také bezprostředně ohrožuje zdraví a životy vojáků.

Rušení provozu elektronických komunikací je jedním z prvků boje v kybernetickém prostoru při ochraně životů a zdraví vojáků, ale také chráněných osob a objektů, včetně majetku. Používání rušičů je podmíněno vojenským výcvikem, resp. povahou zásahu do systému elektronických komunikací. Proto je nezbytné rušení provozu elektronických komunikací upravit zákonem.

Jak bude v praxi nové oprávnění Vojenské policie přerušit provoz elektronické komunikace vypadat?

Zásah do provozu elektronických komunikací a přerušování přenášeného signálu v určitém prostoru je v některých případech jedinou a krajní možností, jak uvedeným nežádoucím jevům zabránit. Rušení provozu elektronických komunikací nemůže být neomezené. Proto je v návrhu zákona rušení umožněno pouze za účelem odstranění bezprostředního ohrožení životů nebo zdraví osob nebo bezprostředně hrozící škody velkého rozsahu na majetku, a to v nezbytné míře a po nezbytnou dobu.

Návrh zákona upravuje též povinnost ohlásit zavedení rušení provozu elektronických komunikací územně příslušnému operačnímu a informačnímu středisku integrovaného záchranného systému, aby mohla být použita jiná, vyhovující forma komunikace složek integrovaného záchranného systému, a dále také Českému telekomunikačnímu úřadu; z důvodů informačních se zásah do provozu elektronických komunikací oznamuje rovněž Národnímu úřadu pro kybernetickou a informační bezpečnost, který pak situaci a vzniklé dopady nevyhodnocuje jako bezpečnostní riziko (incident), ale poskytnuté informace mu umožní reagovat přiměřeným způsobem na celkový „objektivní“ stav monitorování těchto sítí a zařízení.

Informaci o zahájení rušení provozu elektronických komunikací Vojenská policie neposkytne předem, pokud by její poskytnutí mohlo ohrozit plnění úkolů Vojenské policie, v takovém případě informaci poskytne poté, co důvody jejího neposkytnutí pominou.

Pokud jde o výcvik v rušení elektronických komunikací, který je nutný z důvodu připravenosti k plnění tohoto úkolu, je místo a doba rušení v dostatečném časovém předstihu rovněž nahlášena. Rušení v případě výcviku probíhá zpravidla ve vojenském objektu po nezbytně nutnou dobu a v omezeném rozsahu (časovém i výkonovém).

Jak bude zajištěno, aby nebylo přerušeno provozu elektronické komunikace zneužíváno a jak bude zajištěna kontrola?

Vojenská policie si dobře uvědomuje, že rušení provozu elektronických komunikací je závažným zásahem do práv občanů a také podnikajících subjektů, které využívají elektronické komunikace. Tento zásah musí být vždy důvodný a odůvodněný, je také nezbytné, aby byla nad tímto opatřením prováděna kontrola. Kontrolní mechanismus vychází z již účinného kontrolního mechanismu, kterému je podrobena Policie České republiky. Kontrola případů rušení elektronických komunikací Vojenskou policií bude prováděna obdobným způsobem jako u Policie České republiky, a to kontrolním orgánem Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky zřízeném podle § 98 odst. 1 zákona o Policii České republiky.

Budou mít vojenští policisté možnost vstoupit do soukromého domu?

Ano, navrhujeme, aby vojenští policisté mohli při plnění úkolů Vojenské policie vstoupit do obydlí, do jiných prostor nebo na pozemky avšak pouze z důvodu bezprostředního ohrožení života nebo zdraví nebo při pronásledování pachatele trestného činu. Lze si těžko představit, že by vojenský policista neměl zakročit například v případě, kdy je někdo na vedlejším soukromém pozemku týrán a on by tomu měl nečinně přihlížet a čekat na příjezd policie, nebo přestal pronásledovat pachatele zločinu a nechal jej uniknout.

Proč by měla Vojenská policie zabavovat lidem řidičské průkazy?

Vojenští policisté kontrolují hlavně vojáky, a proto je správné, aby pokud takový řidič spáchá závažný přestupek (ten je přesně definován § 118b zákona o silničním provozu), mohli získat především oprávnění k zadržení řidičských průkazů řidiči vozidla ozbrojených sil. Co se týká dalších řidičů, těch se nové opatření dotkne jen v chráněných objektech, jejichž policejní ochranu vykonává právě Vojenská policie. Zadržený řidičský průkaz se předává neodkladně na obec s rozšířenou působností, která má pravomoc ve věci dále rozhodnout.

Bude moct Vojenská policie kontrolovat lidi na ulici?

To záleží, o jaké ulici se bavíme. Vojenská policie má již nyní oprávnění ke zjišťování totožnosti osob v chráněných objektech nebo v jejich bezprostřední blízkosti pokud taková osoba vyvíjí činnost, která může znamenat ohrožení bezpečnosti chráněného objektu nebo osob v něm se nacházejících. V této oblasti se tedy nic nemění.

Proč nestačí, aby tyto pravomoci měla pouze Policie ČR?

Policie ČR zcela logicky nemůže být všude a chránit vojenské objekty, to je především působností rezortu Ministerstva obrany. Působnost Vojenské policie se vztahuje především k ochraně ozbrojených sil, jejich příslušníků a materiálu. Aby mohla tyto činnosti správně vykonávat, potřebuje k tomu pravomoci, které nastavuje navržená novela.

Bude mít Vojenská policie širší pravomoci než Policie ČR?

Rozhodně mít nebude. Policie ČR má nejširší pravomoci z hlediska dohledu nad dodržováním zákonů a veřejného pořádku v celé ČR. Vojenská policie má z tohoto hlediska pravomoci limitované osobní, místní a věcnou působností, stanovenou zákonem o Vojenské policii, tzn. Vojenská policie plní úkoly policejní ochrany Ministerstva obrany, ozbrojených sil ČR a jiných států při jejich pohybu a pobytu na území ČR a jejich majetku. Vojenská policie působí vůči vojákům v činné službě, osobám v chráněných objektech a osobám, které jsou podezřelé, že spáchaly nebo páchají trestný čin nebo přešupek v chráněném objektu nebo proti tomuto objektu nebo spolu s vojákem nebo proti vojákovu nebo proti majetku či materiálu ozbrojených sil nebo majetku v hospodaření Ministerstva obrany. Jak je patrné už jen ze zákonné působnosti vojenských policistů, jsou jejich pravomoci výrazně užší než příslušníků Policie ČR.

<http://mocr.mo.gov.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/q-a:-novela-zakona-o-vojenske-policii--253148>